

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
Факультет української філології, культури і мистецтва
Кафедра української мови

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ

01 листопада 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПРАКТИКУМ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ: ПРАКТИЧНА СТИЛІСТИКА І КУЛЬТУРА МОВЛЕННЯ

для студентів

спеціальності	035 Філологія
рівня вищої освіти	першого (бакалаврського)
спеціалізації	035.01 Українська мова та література
освітньої програми	035.01.01 Українська мова і література

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРИНЧЕНКА	
Код ЄДРПОУ 45327955	
Програма №	3196/24
Назва: <u>Українська мова та література</u>	
Ініціалі: <u>Жильцов</u>	
д. 01. 11.2024	2024

Київ – 2024

Розробник: Т.Л. Видайчук, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української мови Факультету української філології, культури і мистецтва Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Викладач: Т.Л. Видайчук, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української мови Факультету української філології, культури і мистецтва Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри української мови

Протокол від 17 січня 2024 р. № 1

Завідувач кафедри

(Михайло ВІНТОНІВ)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми

035.01.01 «Українська мова та література» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

31.01.2024 р.

Гарант освітньої програми

(Тетяна ВИДАЙЧУК)

Робочу програму перевірено

01.02.2024 р.

Заступник декана

(Світлана ГОРОБЕЦЬ)

Пролонговано:

на 2024/2025 н.р. _____ (_____), «____» _____ р.,

протокол № _____

на 2026/2026 н.р. _____ (_____), «____» _____ р.,

протокол № _____

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Практикум з української мови		
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	7/ 210	
Курс	I, IV	
Семестр	1, 2, 8	
Кількість змістових модулів з розподілом:	4	
Змістовий модуль 1. Орфоепічний і комунікативний тренінг		
Обсяг кредитів	1	1
Обсяг годин, в тому числі:	30	30
Аудиторні	28	8
Модульний контроль	2	-
Семестровий контроль	-	-
Самостійна робота	2	22
Змістовий модуль 2. Український правопис		
Обсяг кредитів	2	2
Обсяг годин, в тому числі:	60	60
Аудиторні	46	16
Модульний контроль	4	-
Семестровий контроль	-	-
Самостійна робота	8	44
Змістовий модуль 3. Практична стилістика і культура мовлення		
Обсяг кредитів	4	4
Обсяг годин, в тому числі:	120	120
Аудиторні	56	16
Модульний контроль	8	-
Семестровий контроль	-	-
Самостійна робота	56	104
Форма семестрового контролю	залік	

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Практична стилістика і культура мовлення		
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	4 / 120	
Курс	IV	
Семестр	8	
Кількість змістових модулів з розподілом:	4	
Обсяг кредитів	4	
Обсяг годин, в тому числі:	120	
Аудиторні	56	16
Модульний контроль	8	-
Семестровий контроль	-	-
Самостійна робота	56	104
Форма семестрового контролю	залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Лінгвістичні дисципліни разом з іншими літературознавчими, суспільними та гуманітарними науками, забезпечуючи мовну підготовку майбутніх фахівців у галузі філології, передбачають глибоке та всебічне вивчення системи і структури національної мови, аналіз та опис лінгвістичних одиниць усіх рівнів. Однак вершиною науки про мову лінгвісти називають її стилістику.

Стилiстика спирається на знання природи, матерії, семантики та форм мовних одиниць, здобуті під час вивчення фонетики, лексики, граматики, але охоплює функціональний їх аспект, реалізацію в усному і писемному мовленні, у текстах різних типів і жанрів. Вивчаючи різноманітні можливості організації мови залежно від змісту і мети спілкування, вона встановлює доцільність використання мовних категорій, мовних засобів і прийомів для ефективнішого вираження певного змісту.

Основним предметом навчального курсу “Практична стилістика і культура мовлення” є стилістична диференціація мови, характеристика її функціональних стилів. На відміну від теоретичної стилістики практична

стилістика має прикладний характер, зокрема перша орієнтована на обґрунтування поняття мовного стилю, стилістичної системи національної мови, загалом – визначення сутності стилістичних категорій у лінгвоукраїністиці, друга – на практичне вдосконалення мови, вибір мовцем найдоцільніших форм спілкування у різних суспільних сферах, на засвоєння мовних норм. Проте прикладний характер практичної стилістики не позбавляє її науково-теоретичної основи, а, навпаки, виводить практичну стилістику з науково-теоретичної бази загальної стилістики, стилістики мови, функціональної стилістики.

Отже, курс «Практична стилістика і культура мовлення» повинен посісти одне з важливих місць у підготовці майбутніх фахівців. Адже сучасна практична стилістика містить не тільки нормативність використання стилістичних засобів, загальні відомості про стилі, оцінку й характеристику мовних засобів, зокрема синонімічних, як ґрунт для відбору, а й комунікативну мету, цільову настанову, умови й ситуації спілкування.

Мета курсу – дати знання основ стилістики як лінгвістичного вчення про функціонування мови, а також виробити у студентів вміння і навички аналізувати та продукувати стилістично довершені тексти різного типу відповідно до мети, призначення, умов спілкування в процесі їх майбутньої роботи.

Завдання курсу “Практична стилістика і культура мовлення”:

- розширити сферу використання сучасної української літературної мови в усіх її функціональних різновидах;
- сприяти глибокому оволодінню стилістикою української мови як цілісною системою;
- виробити в майбутніх фахівців з реклами та зв’язків із громадськістю вміння визначати й оцінювати жанрово-стильові особливості різних текстів;
- виробити у студентів навички конструювання стилістично довершеного тексту;
- сприяти піднесенню культури фахового мовлення;
- розвивати мовне чуття й мовний смак.

Під час практичних і лабораторних занять, індивідуальної навчально-дослідницької та самостійної роботи студенти, майбутні бакалаври за спеціалізацією «Українська мова та література», освітньою програмою «Українська мова і література» набувають таких компетентностей:

ЗК2 - здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності й досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу й суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;

ЗК3 - здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;

ЗК5 - здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями;

ЗК6 - здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел;

ЗК7 - уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми;

ЗК8 - здатність працювати в команді та автономно;

ЗК11 - здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

ФК1 - усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ;

ФК2 - здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні;

ФК3 - здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії української мови;

ФК4 - здатність аналізувати діалектні та соціальні різновиди української мови, описувати соціолінгвальну ситуацію.

ФК6 - здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати українську мову в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя;

ФК7 - здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу тексту;

ФК8 - здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань;

ФК9 - усвідомлення засад і технологій створення текстів різних жанрів і стилів державною та іноземною мовами;

ФК10 - здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів;

ФК11 - здатність до надання консультацій з дотримання норм літературної мови та культури мовлення;

ФК12 - здатність до організації ділової комунікації;

ФК13 - лексико-граматична компетентність передбачає: володіння лексичними, граматичними, орфографічними мовними знаннями і навичками; знання семантики, словотворчої й синтаксичної структури, функції в реченні й тексті, лексичної полісемії, антонімії, особливостей фразеології для структурної організації тексту та вираження комунікативної інтенції;

ФК14 - мовленнєво-фонетична компетенція передбачає: знання про звуки мови і закономірності їх поєднання; про фонетичні процеси (голос, інтонацію, чергування звуків) знання фонетичної транскрипції та фонематичні навички мовлення (рецептивні і репродуктивні); уміння сприймати на слух різножанрові та різнопредметні автентичні тексти;

ФК15 - інтеракційна компетентність передбачає: уміння вести діалог, побудований на реальній або симульованій ситуації та вільно вести розмову з носіями мови; здатність викладати свою думку відповідно до певних типів тексту з дотриманням параметрів комунікативно-стилістичної доцільності та мовної правильності.

3. Результати навчання за дисципліною:

ПРН1 - вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземною мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації;

ПРН2 - ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати;

ПРН3 - організовувати процес свого навчання й самоосвіти;

ПРН5 - співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо;

ПРН9 - характеризувати діалектні та соціальні різновиди української мови, описувати соціолінгвальну ситуацію;

ПРН10 - знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності;

ПРН11 - знати принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів державною та іноземною мовами;

ПРН12 - аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють;

ПРН14 - використовувати українську мову в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя;

ПРН15 - здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів;

ПРН16 - знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, вміти застосовувати їх у професійній діяльності;

ПРН17 - збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних завдань і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назви теоретичних розділів	Кількість годин			
	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	МК
Модуль I. Стилїстика як лїнгвістичне вчення				
Тема 1. Практична стилїстика як навчальна дисциплїна. Основнї поняття й категорїї стилїстики	2		2	2
Тема 2. Стилїстика мовних одиниць і стилїстика мовних рївнїв	2		2	
Тема 3. Стилїстика мови і стилїстика мовлення	2		2	
Тема 4. Усне і писемне мовлення	2		2	
Усього за модулем I	8	-	8	2
Модуль II. Функцїональнї стилї СУЛМ				
Тема 5. Стилїбова диференцїацїя СУЛМ	2		4	2
Тема 6. Художнїй стилї	2		2	
Тема 7. Медїйний стилї	2		2	
Тема 8. Науковий стилї	2		2	
Тема 9. Офїцїйно-дїловий стилї	2		2	
Тема 10. Розмовно-побутовий стилї	2		2	
Тема 11. Конфесїйний та епїстолярний стилї			2	
Усього за модулем II	12	-	16	2
Модуль III. Стилїстика мовних одиниць				
Тема 12. Фоностилїстика		4	2	2
Тема 13. Лексичнї засоби стилїстики		6	4	
Тема 14. Стилїстика фразеологїчних одиниць		4	4	
Тема 15. Стилїстичнї засоби словотвору		2	4	
Тема 16. Стилїстична морфологїя		4	2	
Тема 17. Стилїстичний синтаксис		4	2	
Тема 18. Символи як стилїстеми. Стилїстичнї можливостї внутрїшньої форми слова. Стилїстичнї фїгури		4	2	
Усього за модулем III	-	28	20	2
Модуль IV. Комунїкативно-стилїстичнї якостї мовлення				
Тема 19. Культура мови і мовлення	2		2	2
Тема 20. Риторика як складова стилїстики	2		2	
Тема 21. Український менталїтет та стилїстика	2		4	
Тема 22. Комунїкативнї тактики і стратегїї. Мовнї (мовленнєвї) манїпуляцїї	2		4	
Усього за модулем IV	8		12	2
УСЬОГО: 120 годин	28	28	56	8

Тематичний план для заочної форми навчання

Назви теоретичних розділів	Кількість годин			
	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	МК
Модуль I. Стилїстика як лїнгвістичне вчення				
Тема 1. Практична стилїстика як навчальна дисциплїна. Основнї поняття й категорїї стилїстики			4	
Тема 2. Стилїстика мовних одиниць і стилїстика мовних рївнїв			4	
Тема 3. Стилїстика мови і стилїстика мовлення			4	
Тема 4. Усне і писемне мовлення			4	
Усього за модулем I			16	
Модуль II. Функцїональнї стилї СУЛМ				
Тема 5. Стилїсова диференцїацїя СУЛМ	2		4	
Тема 6. Художнїй стилї			4	
Тема 7. Медїйний стилї	2		4	
Тема 8. Науковий стилї	2		4	
Тема 9. Офїцїйно-дїловий стилї	2		4	
Тема 10. Розмовно-побутовий стилї			4	
Тема 11. Конфесїйний та епїстолярний стилї			2	
Усього за модулем II	8		26	
Модуль III. Стилїстика мовних одиниць				
Тема 12. Фоностилїстика			6	
Тема 13. Лексичнї засоби стилїстики		2	6	
Тема 14. Стилїстика фразеологїчних одиниць		2	6	
Тема 15. Стилїстичнї засоби словотвору			6	
Тема 16. Стилїстична морфологїя		2	6	
Тема 17. Стилїстичний синтаксис		2	6	
Тема 18. Символи як стилїстеми. Стилїстичнї можливостї внутрїшньої форми слова. Стилїстичнї фігури			6	
Усього за модулем III	-	8	42	
Модуль IV. Комунїкативно-стилїстичнї якостї мовлення				
Тема 19. Культура мови і мовлення			4	
Тема 20. Риторика як складова стилїстики			4	
Тема 21. Український менталїтет та стилїстика			6	
Тема 22. Комунїкативнї тактики і стратегїї. Мовнї (мовленнєвї) манїпуляцїї			6	
Усього за модулем IV			20	
УСЬОГО: 120 годин	8	8	104	

5. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1. Стилїстика як лїнгвїстичне вчення

Тема 1. Практична стилїстика як навчальна дисциплїна. Основнї поняття й категорїї стилїстики

Становлення стилїстики української мови як окремої мовознавчої дисциплїни. Стилїстичний аспект дослідження української мови на сучасному етапї. Предмет і завдання вивчення стилїстики. Основнї роздїли стилїстики. Стилї як основне поняття лїнгвостилїстики. Загальнонародна мова та лїтературна мова. Норми сучасної української лїтературної мови. Роль засобів масової інформації в поширеннї норм української лїтературної мови. Методологїя, методи і методика стилїстики. Теоретична і практична стилїстика.

Тема 2. Стилїстика мовних одиниць і стилїстика мовних рївнїв

Основнї структурнї компоненти і стилїстичнї можливостї мови. Стилїстичний аналіз мовних одиниць. Стилїстично маркованї і стилїстично немаркованї мовнї одиницї. Об'єктивне і суб'єктивне у стилїстицї.

Тема 3. Стилїстика мови і стилїстика мовлення

Стилїстика мови і стилїстика мовлення. Стилїстика і культура мови (мовлення). Стилїстична норма мови і мовленнї. Стилїстика лїтературної мови і дїалектне мовлення.

Тема 4. Усне і писемне мовлення

Усне і писемне мовлення. Структура і функції усного і писемного мовлення. Культура усного і писемного мовлення. Стилїстика монологїв і стилїстика дїалогїв. Усне мовлення VS розмовне мовлення. Книжне мовлення.

Модуль 2. Функціональнї стилї української мови

Тема 5. Стилїова диференціяція СУЛМ

Поняття функціонального стилїю. Класифїкація функціональних стилїв в історїї української мови. Критерїї вирїзнення функціональних стилїв сучасної української мови. Проблеми функціонального статусу епїстолярного, конфесїйного, ораторського, інформаційного стилїв. Загальна характеристика функціональних стилїв сучасної української лїтературної мови. Взаємодїя функціональних стилїв у сучаснїй українськїй мовї.

Тема 6. Художнїй стилї

Художнїй стилї як рїзновид мови, що виражає мистецьку форму суспїльної свїдомостї, обслуговує художньо – творчу дїяльнїсть мовцїв і має мистецьку сферу поширення. Основна ознака художнього стилїю – використання мовних засобїв в образно – естетичнїй функції. Категорїї

персональності в художньому стилі (образ автора, настанова читача), темпоральності, локальності та мовні засоби їх вираження. Підстили художнього стилю: поетичний, прозовий, драматичний. Їх жанрові види. Індивідуально – авторські стилі. Колорити художнього стилю: урочистий, книжний, офіційний, інтимний, фамільярний, іронічний, гумористичний, сатиричний, саркастичний.

Мовленнєво – образна системність художнього стилю і мовні засоби її створення. Провідне значення художнього стилю у розвитку української літературної мови.

Тема 7. Медійний стиль

Медійний стиль як різновид мови. Сфера використання медійного стилю, призначення, основні ознаки. Співвідношення термінів «медійний стиль», «публіцистичний стиль», «стиль ЗМІ». Підстили медійного стилю. Мовленнєва системність медійного стилю і мовні засоби її творення.

Особливості мови масової комунікації.

Тема 8. Науковий стиль

Науковий стиль як різновид мови, що обслуговує науково – технічну і навчальну діяльність мовців, поширений у сфері науки, техніки, освіти. Підстили наукового стилю: власне науковий, науково – технічний, навчальний, науково – популярний. Галузі, жанри і способи викладу у науковому стилі.

Мовленнєва системність наукового стилю і засоби її створення.

Науковий жаргон (псевдонауковий стиль): загальна характеристика, причини появи, способи уникнення.

Тема 9. Офіційно-діловий стиль

Офіційно – діловий стиль як різновид літературної мови, що обслуговує офіційно – ділову і виробничу діяльність мовців і виявляється в офіційній сфері суспільних стосунків (соціально – політичних, правових, економічних, виробничих). Підстили офіційно – ділового стилю: законодавчий, адміністративно – канцелярський, дипломатичний. Їх жанрові різновиди.

Мовленнєва системність офіційно – ділового стилю і засоби її створення.

Тема 10. Розмовно-побутовий стиль

Розмовно-побутовий стиль як різновид літературної мови, що обслуговує побут мовців, виявляється в неофіційній сфері суспільних стосунків. Його сфера використання, основне призначення, ознаки, мовні засоби. Усна і писемна форми розмовно-побутового стилю. Діалогічне та монологічне мовлення. Епістолярний підстиль.

Мовленнєва системність розмовно-побутового стилю і засоби її створення.

Тема 11. Конфесійний та епістолярний стилі

Конфесійний стиль як стиль перекладної культової (Біблія, життя, апокрифи тощо) й оригінальної (проповіді, послання, тлумачення Святого письма, молитви, складені священнослужителями української церкви) літератури.

Епістолярний стиль обслуговує заочне, у формі листів, спілкування людей у всіх сферах їхнього життя.

Взаємозв'язок і взаємодія стилів. Зумовлене використання елементів одного стилю в текстах іншого.

Модуль 3. Стилістика мовних одиниць

Тема 12. Фоностилістика

Фоностилістика (графіко- фонетичні засоби стилістики). Експресивні можливості звуків української мови. Евфонічні чергування голосних. Звукові повтори (анафора, епіфора, алітерація, асонанс, дисонанс) і їх стилістичне використання. Приклади з української художньої літератури, які ілюструють алітерацію. Експресивні можливості графіки.

Тема 13. Лексична стилістика

Лексична стилістика. Стилістичне навантаження слова і стилістично – функціональна диференціація лексичного складу української мови. Стилістично нейтральна і стилістично забарвлена лексика. Емоційно – забарвлена лексика і функціонально забарвлена лексика. Слова книжної конотації і слова розмовної конотації. Архаїзми. Історизми. Старослов'янізми. Інтернаціоналізми. Неологізми. Терміни. Професіоналізми. Запозичення. Діалектизми. Арготизми і жаргонізми. просторіччя. Місце і стилістична роль названих одиниць у мовних стилях. Лексична синонімія – основне джерело засобів словесної образності, стилістичної виразності. Мовні і контекстуальні стилістичні синоніми. Внутрішньо стильові і між стильові синоніми. Полісемія. Метафоризація. Порівняння.

Лексична антонімія – основа для створення стилістичних фігур, контрастів, антитез, оксюморонів. Омоніми як матеріал для версифікацій і каламбурів.

Стилістичні функції паронімів.

Тема 14. Стилістика фразеологічних одиниць

Стилістичні можливості внутрішньої форми слова. Для створення зображально-виразових ефектів наголошується, підкреслюється етимологія слова.

Стилістичні прийоми використання фразеологізмів: трансформація, контамінація, нарощення, взаємозаміна фразеологічних одиниць.

Тема 15. Стилістичні засоби словотвору

Стилістичні засоби словотвору. Стилістичне використання іменників, прикметників, дієслів, яким суфікси надають емоційно – експресивного забарвлення.

Стилістичні можливості інших видів словотвору (основоскладання, аббревіація, переосмислення тощо).

Тема 16. Стилістична морфологія

Грамматична стилістика. Грамматична стилістика як вчення про стилістичний аспект граматичної будови мови, стилістичні можливості граматичних одиниць. Місце і значення граматичної стилістики у шкільному курсі української мови.

Стилістична морфологія. Стилістичні можливості граматичних форм часу, способу, особи, виду, стану дієслів. Стилістичне використання якісних, відносних, присвійних прикметників, повних і коротких форм. Прикметник – епітет. Стилістичні можливості категорій роду, числа і відмінка іменників. Стилістичні опозиції варіантних форм відмінків. Стилістичні функції займенників. участь прийменників, сполучників, часток у творенні стилістичних фігур. Інтер'єктиви як стилістична категорія.

Тема 17. Стилістичний синтаксис

Стилістичний синтаксис. Стилістичні можливості двоскладного речення (головних, другорядних членів речення і засобів зв'язку між ними). Стилістичні функції модальних різновидів речень (питальних, розповідних, спонукальних, окличних, риторичних).

Стилістичні функції односкладних та неповних речень: означено – особових і неозначено - особових, узагальнено – особових, безособових, інфінітивних, номінативних, еліптичних. Стилістичні можливості сполучникових (простих, ускладнених, складних – складносурядних і складнопідрядних) та безсполучникових (простих і складних) речень.

Стилістична база ускладнених речень (однорідні члени, відокремлені другорядні члени, вставні і вставлені слова, словосполучення, речення, непоширені і поширені звертання). Стилістичні функції прямої, невластивої прямої мови, авторське введення. Стилістичні риси багатокomпонентних ускладнень синтаксичних сполук (складних речень комбінованого типу, періодів). Стилістичний аспект синтаксичних синонімів.

Стилістичні можливості порядку слів (взаєморозташування підмета і присудка, дискантне розташування членів речення, інверсія означень, додатків, обставин). Порядок слів як стильова ознака мовлення.

Тема 18. Символи як стилістичні засоби. Стилістичні можливості внутрішньої форми слова. Стилістичні фігури

Символ (гр. σύμβολον – знак, ознака, прикмета) – універсальна категорія естетики, разом з тим, категорія пізнання, мислення, мови і художньої творчості. Суть символу розкривається у бінарному протиставленні образу і знаку. «Символ є і образом в аспекті його знаковості, і образним знаком» (Сергій Аверінцев).

Стилістичні можливості внутрішньої форми слова. Для створення зображально-виразових ефектів наголошується, підкреслюється етимологія слова.

Системний характер тропіки. Природа фігур і тропів та сфера їх творення.

Класифікація фігур і тропів (фігури заміни: фігури якості і фігури кількості – фігури сумісності, протилежності). Метафора, метонімія та їхні різновиди (антономазія, персоніфікація, алегорія; синекдоха, перифраз, евфемізм, іронія). Гіпербола, мейозис. Епітет. Порівняння. Період. Інші тропи та фігури.

Стилістичні прийоми (детермінація, інтердепенденція, констеляція, прийом створення звукового фону, актуалізація, стилізація, комутація).

Модуль 4. Комунікативно-стилістичні якості мовлення

Тема 19. Культура мови і мовлення

Мовні й позамовні основи мовленнєвої культури. Нормативність мовлення. Варіанти мовної норми. Точність мовлення. Логічність мовлення. Чистота мовлення. Образність мовлення. Простота, стислість, виразність, чіткість, яскравість мовлення. Доречність мовлення. Етичність та естетичність мовлення. Культура фахового мовлення. Культура наукової української мови.

Тема 20. Риторика як складова стилістики

Багатство і мистецтво мовлення. Комунікативно-стилістичні функції жестів, міміки, емоційних реакцій.

Тема 21. Український менталітет та стилістика

Мова як елемент культури. Слово в контексті етнокультури. Мовні одиниці – етносимволи. Символізація імені в народному світосприйнятті. Рецепція лексичних запозичень в українській мовній картині світу. Українські етикетні мовні формули. Українські обрядові мовні формули.

Тема 22. Комунікативні тактики і стратегії. Мовні (мовленнєві) маніпуляції

Стратегія мовленнєвого спілкування. Типологія комунікативних стратегій. Інвективне мовлення. Оцінне мовлення. Емоційне мовлення. Безконфліктне спілкування.

Мовленнєва маніпуляція. Мовні засоби маніпуляції. Мовленнєва маніпуляція і мовленнєвий вплив.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Семестр	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	-	-	-
Відвідування практичних занять	1	14	14
Робота на практичному занятті	10	14	140
Відвідування лабораторних занять	1	14	14
Робота на лабораторному заняття	10	14	140
Виконання завдань для самостійної роботи	5	8	40
Виконання модульної роботи	25	4	100
Разом - 448			
Максимальна кількість балів 448			
Розрахунок коефіцієнта: $448/100 \approx 4,48$			

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Модуль 1. Стилїстика як лїнгвістичне вчення

Завдання 1. Укладїть цитатний конспект статї

Єрмоленко С. Я. Лїнгвостилїстика: основнї поняття, напрями й методи дослідження. Мовознавство, 2005. № 3-4. С. 112–125.
<http://kulturamovy.univ.kiev.ua/KM/pdfs/reg/1-1.pdf>

Завдання 2. Підготуйте презентацію на тему «Роль засобів масової інформації у поширеннї норм сучасної лїтературної української мови» (15-20 слайдів).

Модуль 2. Функціональні стилі української мови

Завдання 3. Українську народну казку «Колобок» або казку «Червоний капелюшок» трансформуйте і викласти письмово (у друкованому вигляді) у таких трьох жанрах:

- інформаційного повідомлення;
- аналітичного огляду;
- інтерв'ю.

Окремим абзацом/абзацами викладіть узагальнення щодо здійсненого стилістичного експерименту.

Завдання 4. Сформулюйте (письмово, до 2 сторінок друкованого тексту 14 кеглем) критерії мотивації термінологічної однозначності у визначенні стилю (на основі вживання терміна публіцистичний *стиль* – *стиль масово-політичної інформації* – *медійний стиль*).

Модуль 3. Стилістика мовних одиниць

Завдання 5. Знайдіть 5 прикладів порушення мовних норм або невірнoго вживання мовних одиниць у текстах сучасної аудіо, відео та візуальної реклами. Запропонуйте свій відредагований варіант рекламного повідомлення.

Завдання 6. Підберіть з медійного стилю 10 прикладів вдалих стилістичних прийомів, реалізованих фонетичними, лексичними і граматичними одиницями. Охарактеризуйте, на основі підібраних прикладів, використані прийоми, їх функції у конкретних контекстах.

Модуль 4. Комунікативно-стилістичні якості мовлення

Завдання 7. Створіть інфорграфіку, у якій представте символічне етнокультурне вживання мовних одиниць української мови. (Для 5 слів або словесних формул української мови).

Завдання 8. Підберіть з медійного стилю 10 прикладів мовних маніпуляцій свідомістю читача. На основі підібраних прикладів охарактеризуйте тактики та стратегії маніпуляцій, а також мовні засоби, які при цьому використані.

Карта самостійної роботи студента

<i>Змістовий модуль та теми курсу</i>	<i>Академічний контроль</i>		<i>Бали</i>	<i>Термін виконання (тижні)</i>
Модуль 1. Стилїстика як лїнгвістичне вчення				
Тема 1. Практична стилїстика як навчальна дисциплїна. Основнї поняття й категорїї стилїстики Тема 2. Стилїстика мовних одиниць і стилїстика мовних рївнїв Тема 3. Стилїстика мови і стилїстика мовлення Тема 4. Усне і писемне мовлення	<i>Перевїрка виконаного завдання на платформї MOODLE, модульний контроль, залїк (8 год.)</i>		5*2	II – IV
	<i>Разом: 10 балїв</i>			
Модуль 2. Функцїональнї стилї СУЛМ				
Тема 5. Стилїбова диференцїацїя СУЛМ Тема 6. Художнїй стилї Тема 7. Медїйний стилї Тема 8. Науковий стилї Тема 9. Офїцїйно-дїловий стилї Тема 10. Розмовно-побутовий стилї Тема 11. Конфесїйний та епїстолярний стилї	<i>Перевїрка виконаного завдання на платформї MOODLE, модульний контроль, залїк (16 год.)</i>		5*2	IV - VIII
	<i>Разом: 10 балїв</i>			
Модуль 3. Стилїстика мовних одиниць				

Тема 12. Фоностилістика Тема 13. Лексичні засоби стилістики Тема 14. Стилістика фразеологічних одиниць Тема 15. Стилістичні засоби словотвору Тема 16. Стилістична морфологія Тема 17. Стилістичний синтаксис Тема 18. Символи як стилістеми. Стилістичні можливості внутрішньої форми слова. Стилістичні фігури	<i>Перевірка виконаного завдання на платформі MOODLE, модульний контроль, залік (20 год.)</i>	5*2		<i>IX - XIII</i>
	<i>Разом: 10 балів</i>			
Модуль 4. Комунікативно-стилістичні якості мовлення				
Тема 19. Культура мови і мовлення Тема 20. Риторика як складова стилістики Тема 21. Український менталітет та стилістика Тема 22. Комунікативні тактики і стратегії. Мовні (мовленнєві) маніпуляції	<i>Перевірка виконаного завдання на платформі MOODLE, модульний контроль, залік (12 год.)</i>	5*2		<i>XIV - XVII</i>
	<i>Разом: 10 балів</i>			
РАЗОМ: 56 годин 40 балів				

Критерії оцінювання завдання самостійної роботи

Завдання до самостійної роботи	0 балів	Завдання не виконане у визначений термін або містить плагіат.
	1-2 бали	Допущено значну кількість мовних помилок різного характеру, бракує логічності викладу, у роботі не дотримано всіх вимог до змісту й структури.
	3-4 бали	Завдання виконано і подано вчасно. У роботі порушено деякі норми української літературної мови, є стилістичні вади.
	5 балів	Завдання виконано і подано вчасно. Студент демонструє знання норм української літературної мови, виклад є

		логічним, чітким. Тему розкрито повністю. Оформлення відповідає вимогам.
--	--	--

6.3 Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Форма проведення: письмова на порталі MOODLE. У форматі тестових завдань або завдань відкритого типу.

Максимальна кількість балів: 25 балів

Критерії оцінювання:

- модульна контрольна робота, що включає 25 тестових запитань, правильне виконання яких оцінюється у 1 бал;
- модульна контрольна робота з відкритою відповіддю

Модульна контрольна робота з відкритою відповіддю	0 балів	Завдання не виконане у визначений термін або містить плагіат.
	1-5 балів	Допущено значну кількість мовних помилок різного характеру, бракує логічності викладу, у роботі не дотримано всіх вимог до змісту й структури.
	6-10 балів	Завдання виконано і подано вчасно. У роботі порушено деякі норми української літературної мови, є стилістичні вади. Відсутність обґрунтованих висновків.
	11-18 балів	Завдання виконано і подано вчасно. У роботі порушено деякі норми української літературної мови, є стилістичні вади. Наявна логіка викладу, обґрунтовані висновки.
	19 – 24 бали	Завдання виконано і подано вчасно. У роботі окремі помилки, незначні стилістичні вади. Наявна логіка викладу, обґрунтовані висновки. Завдання розкрито повністю
	25 балів	Завдання виконано і подано вчасно. Студент демонструє знання норм української літературної мови, виклад є логічним, чітким. Завдання розкрито повністю. Оформлення відповідає вимогам.

6.4 Форми проведення семестрового контролю (залік)

Навчальні досягнення бакалаврів із дисципліни «Практична стилістика і культура мовлення» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

6.5 Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю

1. Стилiстика як лiнгвiстична наука i навчальна дисциплiна
2. Стилiстична система української мови як предмет стилiстики.
3. Структура стилiстики.
4. Зв'язок стилiстики з iншими лiнгвiстичними та нелiнгвiстичними дисциплiнами.

5. Поняття літературної мови. Співвідношення понять: загальнонародна мова, літературна мова, діалектна мова. Діалектна основа сучасної української літературної мови.
6. Стиль. Критерії визначення стилю. Функціональний стиль. Стиль і текст. Стилї мови і стилї мовлення.
7. Офіційно – діловий стиль як різновид літературної мови.
8. Науковий стиль. Науковий стиль і науковий жаргон.
9. Медійний стиль (обґрунтування терміназви).
10. Медійний стиль: особливості.
11. Художній стиль та його основні ознаки.
12. Розмовно-побутовий стиль. Діалогічне та монологічне мовлення.
13. Епістолярний стиль.
14. Конфесійний стиль.
15. Мовна норма як лінгвістичне поняття.
16. Мовна норма і стиль. Типи мовних норм. Особливості їх становлення.
17. Стилістичні норми мови як кодифіковані мовні засоби.
18. Конотація та стилістичне значення.
19. Поняття стилістичної парадигми.
20. Основні джерела стилістики.
21. Експресивні можливості звуків української мови.
22. Стилістичне навантаження слова і стилістично – функціональна диференціація лексичного складу української мови.
23. Мовні та контекстуальні стилістичні синоніми.
24. Стилістичні функції паронімів і антонімів.
25. Омоніми як матеріал для версифікацій і каламбурів.
26. Терміни як специфічний пласт лексики та одиниця наукового стилю.
27. Стилістична характеристика запозичень. Рецепція запозичень в українській лінгвокультурі.
28. Стилістичні можливості внутрішньої форми слова.
29. Стилістична класифікація фразеологізмів. Синонімічні фразеологізми.
30. Стилістичні засоби словотвору.
31. Стилістичні можливості граматичних форм часу, способу, особи, виду, стану дієслів.
32. Стилістичне використання якісних, відносних, присвійних прикметників, повних і коротких форм. Прикметник – епітет.
33. Стилістичні можливості категорій роду, числа і відмінка іменників. Стилістичні опозиції варіантних форм відмінків.
34. Стилістичні функції займенників. Участь прийменників, сполучників, часток у творенні стилістичних фігур.
35. Стилістичні можливості двоскладного речення (головних, другорядних членів речення і засобів зв'язку між ними).
36. Стилістичні функції модальних різновидів речень (питальних, розповідних, спонукальних, окличних, риторичних).

37. Стилiстичнi функцiї односкладних та неповних речень.
38. Стилiстичнi можливостi сполучникових (простих, ускладнених, складних – складносурядних i складнопiдрядних) та безсполучникових (простих i складних) речень.
39. Стилiстична база ускладнених речень (однорiднi члени, видокремленi другоряднi члени, вставнi i вставленi слова, словосполучення, речення, непоширенi i поширенi звертання).
40. Стилiстичнi функцiї прямої, невласне прямої мови, авторське введення. Стилiстичнi риси багатокомпонентних ускладнень синтаксичних сполук (складних речень комбiнованого типу, перiодiв).
41. Стилiстичнi можливостi порядку слiв (взаєморозташування пiдмета i присудка, дискантне розташування членiв речення, iнверсiя означень, додаткiв, обставин).
42. Символи як стилiстеми.
43. Тропи i фiгури. Їх стилiстичнi функцiї. Класифiкацiя.
44. Стилiстичнi фiгури заміни (метафора, метонiмiя, синекдоха).
45. Граматичне вираження метафори в українськiй мові.
46. Стилiстичнi фiгури паронимазії та патронiмiчної атракції.
47. Стилiстичнi фiгури кiлькості (гiпербола, лiтота, мейози).
48. Епiтет – загальновiдомий словесний засiб. Класифiкацiя епiтетiв, стилiстичнi функцiї, особливостi граматичного вираження.
49. Порiвняння – загальновiдомий словесний засiб. Стилiстичнi функцiї порiвнянь, особливостi граматичного вираження.
50. Стилiстично-риторiчнi фiгури: оксюморон, антитеза, палiндром.
51. Стилiстично-риторiчнi фiгури: персонiфiкацiя, алегорiя.
52. Стилiстичнi фiгури: парафраза, тавтологiя, амплiфiкацiя.
53. Стилiстичнi фiгури: асиндетон, полiсиндетон, плеоназм.
54. Стилiстичнi фiгури: градацiя, анафора, епiфора.
55. Стилiстика мови i стилiстика мовлення.
56. Усне i писемне мовлення.
57. Культура мови i мовлення.
58. Риторика як складова стилiстики.
59. Комунiкативнi тактики та стратегії.
60. Стилiстика українських етикетних та обрядових мовних формул.

6.6 Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Рекомендовані джерела

Основна:

Бабич Н.Д. Практична стилістика і культура української мови: Навчальний посібник. Львів: Світ, 2003. 432с.

Бибик С. П. Усна літературна мова в українській культурі повсякдення : монографія. Ніжин: ТОВ Видавництво «Аспект-Поліграф», 2013. 589 с.

Дудик П.С. Стилiстика української мови: навч. посiбник. Київ: «Академія», 2005. 368 с.

Єрмоленко С. Я. Мовно-естетичні знаки української культури : монографія. Київ: Інститут української мови НАН України, 2009. 352 с.

Літературна норма і мовна практика : монографія / за ред. С. Я. Єрмоленко. Ніжин : ТОВ Видавництво «Аспект-Поліграф», 2013. 320 с.

Мацько Л. І., Сидоренко О. М., Мацько О. М. Стилiстика української мови: підруч. Київ: Вища шк., 2003. 462 с.

Струганець Л. В. Мовнокомунікативна компетентність учителя-лідера : навчальний посібник. Київ: ПРІОРИТЕТИ, 2016. 32 с.

Додаткова:

Бибик С. Ситуативні «відхилення від норм» у сучасному радіоінтерв'ю. Культура слова. Вип. 78. Київ : Вид. дім Дмитра Бураго. 2013. С. 163–168.

Видайчук Т. Л. Видайчук К. В. Маніпулятивні тактики в заголовках сучасних українських інтернет-видань. Філологічні студії: збірник наукових праць. 2021. №17. С. 21–29. <https://doi.org/10.28925/2311-2425.2021.173>

Видайчук Т.Л., Плеханова Т.М., Грищенко О.В. Модифікації фразеологізмів у сучасному українському масмедійному дискурсі. *Закарпатські філологічні студії*, 2023. Вип. 28. Т.1. С. 34–40. <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2023.28.1.6>

Видайчук Т. Л. Лексеми смисл і сенс у мовній практиці українців. *Studia Philologica (Філологічні студії)*: зб. наук. пр. 2017. № 9. С. 115–119. <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/23563/>

Видайчук, Т. Л. Мовотворчість у сфері науки. *Studia Philologica (Філологічні студії)*: зб.наук.праць. 2013. № 2. С. 88–91. <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/8878>

Єрмоленко С. Я. З історії української стилістики: від стилістики мовних засобів до інтегративної стилістики. *Українська мова*, 2019. № 1. С. 3–17.

Єрмоленко С. Я. Лінгвостилістика: основні поняття, напрями й методи

Кравець Л.В. Стилiстика тексту: навчально-методчний посiбник. Київ : НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2015. 71 с.

Мойсієнко А. К. Мова як світ світів. Поетика текстових структур : наукове видання. Умань : РВЦ «Софія», 2008. 280 с.

Пономарів О.Д. Стилiстика сучасної української мови: Підручник. Тернопіль: Навчальна книга- Богдан, 2000. 248с.

Селігей П. О. Питоме і чуже в термінології: гармонія чи конфлікт? *Вісник Національної академії наук України*. 2007. № 9. С. 20–28. <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/555/a5-9.pdf>

Селігей П. О. Стильова норма як різновид мовної норми. Наукові записки НаУКМА. Філологічні науки. 2016. Т. 189 Філологія (Мовознавство). С. 83–86.
http://nbuv.gov.ua/UJRN/NaUKMAfn_2016_189_18.

Українська лінгвостилістика: основні поняття, напрями і методи дослідження. Мовознавство, 2005. № 3-4. С. 112–125.
<http://kulturamovy.univ.kiev.ua/KM/pdfs/reg/1-1.pdf>

Довідкова:

Головащук С. І. Складні випадки наголошення : словник-довідник. Київ: Либідь, 1995. 191 с.

Деркач П. М. Короткий словник синонімів української мови. Львів; Краків; Париж: Просвіта, 1993. 209 с.

Єрмоленко С. Я., Бирик С. П., Тодор О. Г. Українська мова: короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів / за ред. С. Я. Єрмоленко. Київ: Либідь, 2001. 224 с.

Огієнко І. Наочна таблиця милозвучності української мови. Дивослово. 1998. № 5–6. С. 17–20.

Словник-довідник з культури української мови / Д. Гринчишин, А. Капелюшний, О. Сербенська, З. Терлак. 3-тє вид., випр. Київ: Знання, 2006. 367 с.

Ужченко В. Д., Ужченко Д. В. Фразеологія сучасної української мови: навч. посіб. Київ : Знання, 2007. 494 с.

Український правопис. / Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України, Ін-т укр. мови НАН України. Київ: Наук. думка, 2019. 392 с.

Інформаційні ресурси:

http://litmisto.org.ua/?page_id=5394

<http://www.ukrajnistika.upol.cz/Docs/Stylistyka.htm>

http://chtyvo.org.ua/authors/Kapeliushnyi_Anatolii/Praktychna_stylistyka_ukrainskoi_movy/

http://mova.vn.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=11:2011-01-04-17-28-54&catid=5:2011-01-04-16-02-09&Itemid=12

http://bookdn.com/book_320_glava_48_TEMA_31_Sinonimi_Stilistic.html

<http://www1.nas.gov.ua/institutes/ium/e-library/ukrajinska-mova>

<http://www.ulif.org.ua>

<https://uk.worldwidedictionary.org>

Навчально-методична картка дисципліни
«Практикум з української мови: Практична стилістика і культура мовлення»

Разом: практичні заняття – 28 год., лабораторні заняття – 28 год.,
самостійна робота – 56 год.,
МК – 8 год., залік

Семестр	8 семестр											
Тиждень	I - II	III -IV	V-VI	VI-VI I	VII- VIII	IX	X	XI	XII	XIII	XV	XVI - XVII
Модулі	Модуль I		Модуль II				Модуль III				Модуль IV	
Назва модуля	Стилiстика як лiнгвiстичне вчення		Функцiональнi стилi СУЛМ				Стилiстика мовних одиниць				Комунiкативно-стилiстичнi якостi мовлення	
Кiлькiсть балiв за модуль	79 балiв		101 бал				145 балiв				79 балiв	

Теми практичних занять	Тема 1. Практична стилістика як навчальна дисципліна. Основні поняття й категорії стилістики	Тема 2. Стилістика мовних одиниць і стилістика мовних рівнів	Тема 3. Стилістика мови і стилістика мовлення	Тема 4. Усна стилістика	Тема 5. Стильова диференція СУЛМ	Тема 6. Художній стиль	Тема 7. Мовний стиль	Тема 8. Науковий стиль	Тема 9. Офіційно-діловий стиль	Тема 10. Розмовно-побутовий стиль Тема 11. Конфесійний та епістолярний стилі								Тема 19. Культура мови і мовлення	Тема 20. Риторика як складова стилістики	Тема 21. Українська ментальність	Тема 22. Комунікативні тактики і стратегії. Мовні (мовленнєві) маніпуляції
Години, відведені на практичне заняття	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2								2	2	2	2

Теми лабораторних занять										Тема 12. Фонові стилістика	Тема 13. Лексичні значення	Тема 14. Стилістика фразеологізмів	Тема 15. Стилістичні засоби словотвору	Тема 16. Стилістична морфологія	Тема 17. Стилістичні синтаксис	Тема 18. Символіка стилістики. Стилістичні можливості внутрішньої форми слова. Стилістичні фігури				
Години, відведені на лабораторна заняття										2	6	2	2	2	4	2				
Самостійна робота	5*2=10 балів				5*2=10 балів				5*2=10 балів				5*2=10 балів							

Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)	Модульна контрольна робота 2 (25 балів)	Модульна контрольна робота 3 (25 балів)	Модульна контрольна робота 4 (25 балів)
Підсумковий контроль	Залік			